

Vilniaus universiteto diplomai: universalus pripažinimas, universalus išsilavinimas, o gal universali galimybė rinktis?

Prof. dr. Alfredas Bumblauskas

1. Praescriptum

- Tezės buvo sugalvotos nukreipiant kritikos smaigalį į tuos, kurie nemėgsta žodžio „aš nežinau“, nukreipta prieš siekį „karinius“ mokslus laikyti pavyzdiniais (o juo labiau įsakomaisiais), nes jais visuomet domėjosi žvalgybos. Tuo pačiu buvo siekis ginti iš senojo VU ateinančią Vakarų civilizacijos misionierystės tradiciją, kurią visų pirma puoselėjo didieji VU poetai: nuo M. K. Sarbievijaus ir A. Mickevičiaus iki Cz. Miłoszo ir S. Gedos. Būtent jų knygos, bent Vilniaus universiteto tradicijoje, labiausiai atitinka „didžiųjų knygų“ kriterijus, nebent dar pridurtume M. Smigleckio „Logiką“...
- Dėl to visos tezės iš esmės buvo kuriamos kaip *Laudatio M. P. Šaulauskui (toliau – MPŠ)*, o kritika – valdininkams (t. y. valdžios norėtojams), kurie svajoja apie „audito eksploziją“.
  - žr. žemiau mano pateikiamas vieno žymiausių pasaulio mokslotyrininkų, tuo metu Centrinės Europos universiteto Budapešte Prezidento **Y. Elkana** mintis, specialiai atvežtas 2004 m. į Vilniaus universitetą. Iš jo galėjome suvokti universitetų prigimties bei pareigos principus – dialogiškumą ir visuomeniškumą.
- O 2009-aisiais MPŠ pasiūlė koncepciją apie universitetų prigimties ar siekius: prasmė, tiesa (tiesos jėga ar jėgos tiesa) ir turgus. Visa tai tarsi atitiktų apibendrintai „filosofų“, „fizikų“ ir „ekonomistų“ kuriamas visuomenes bei jų vertybes, ir tokias vertybes atstovaujančius fakultetus.
- O dabar permąstę, pateikiame ir **polemiką** su MPŠ koncepcija, suvokdami keblią mokslo biurokratų padėtį – ieškoti sprendimų intelektualų choro chaose. Juk būtent šiandien yra surasta puiki gretutinių studijų galimybė, atverianti taip studijų programas, taip suteikianti studentams (o ir dėstytojams) tokias pasirinkimo galimybes, kokių iki šiol niekada nebuvo. Gerai tai ar blogai, kurioms studijų programoms tai tinka, o kurioms ne – turėtų nuspręsti patys fakultetai, o VU vaidmuo – tiems, kurie nusprendžia „atsiverti“ – suteikti visokeriopą paramą, o juk kaip tik siūlymas nesistemiškai didinti BULą gali torpeduoti gretutinių studijų galimybę.
- Ypač keistai atrodo tai, BULO kreditų apimčių didinimo siūlytojais kažkodėl deda lygybės ženklą tarp BULO modulių kreditų skaičiaus ir universitetinio lavinimo (universitetinių studijų) kokybės! Jei gretutinių ir gilinamųjų studijų alternatyva jau yra pakankamai

įsisąmoninta, tai drįstume manyti, kad to nėra dar vienos alternatyvos – bendrauniversitetinių studijų modulių bloko atžvilgiu.

- Taigi, šiandien turime koliziją, kad daliai fakultetų (tų specialybių, kurios yra griežtai reglamentuotos) per daug atrodo net 15 kreditų, skirtų bendrauniversitetinėms studijoms (nes net toks skaičius kreditų mažina specialybės studijų apimtį), o Filosofijos fakultetas laiko, kad bendrauniversitetinėms studijoms reikia skirti žymiai daugiau kreditų.

2. Problema: tad kas yra universiteto idėja?

- Atrodo, kad lotyniškąją *universitas*, apie ką mes šiandien čia ir šnekam, su tarptautiškuoju *university* sieja tik tai, kad universitetas aukščiausių dvasinių galių yra įpareigojamas teikti diplomus, kurie yra pripažįstami visoje mums aprėpiamoje visatoje.
- Bet tada vis tiek lieka klausimas, koks išsilavinimas teikia tam galimybes? Atsakoma: universalus išsilavinimas.
- Bet tada iškyla amžinas klausimas:
  - geriau žinoti nedaug apie daug ką ir būti plataus akiračio bei išsilavinimo,
  - ar žinoti daug apie nedaug ką ir būti vadinamuoju savo srities profesionalu?
- Taigi, kuo skiriasi universalumas nuo diletantizmo, o profesionalumas nuo profesinio kretinizmo? Kas geriau: gylis ar plotis? Palikime į šią abejonę kol kas neatsakę.
- Vis dėlto VU BUL koncepcija atsako – geriau yra plotis. Ji kalba apie „visapusišką ir platų išsilavinimą“, nesitenkinant „tik siauros specializacijos ir akiračio technokratų rengimu“. O taip pat BUL uždavinius: suprasti ir vertinti ir socialinį, ir gamtinį pasaulį, išmanyti bendruosius kultūrinius kontekstus, kūrybingai veikti daugiakultūrinėje visuomenėje ir jausti atsakomybę už nacionalinę kultūrą etc., etc. Daug ir gražu, bet viskas pradeda strigti kai kalbama apie įgyvendinimą.

3. Pirmasis bandymas sukurti BULą – Didysis Protokolas¹

- Perskaičius Didįjį Protokolą, kuris pateikė sprendimus dėl BULO, kyla kelios išvados.
- Visur kalbama apie platumo / siaurumo distinkciją, užmiršus diletantizmo problemą. Siaura pasidaro ne tik Lietuvos kultūra, ne tik krikščionybės istorija, ne tik antisemitizmas, bet netgi evoliucijos teorija! Siūlomos keisčiausios dalykų jungimo idėjos, pvz.: religijos filosofiją jungti su fenomenologija ir krikščionybės istorija (ir dėl to neprotestuoja komisijoje sėdintis religijos istoriku save vadinantis!). Esama dar keisčiausių jungimų – todėl siūlau savąjį: prie aprobuotojo logikos kurso prijungti

---

¹ Pakviestas padaryti šį pranešimą ir paprašęs medžiagos įvesti į problematiką gavau būtent 2011 m. spalio 17 d. dokumentą, pavadintą: „Vilniaus universiteto modulių studijų koncepcijos bendrauniversitetinio lavinimo modulių darbo grupė. Posėdžio protokolas“ Žr. VU informacinėje sistemoje: <http://www.intranet.vu.lt/studiju-direkcija/posedziai>. Vilniaus Būtent šio posėdžio išvados ir medžiaga, kurią toliau vadinsime Didžiuoju Protokolu, kiek suprantu, ir inspiravo šį seminarą.

visiems visiems aktualų mikologijos kursą. Taip sujungsime humanitariką, socialiką su gamtotyra. Ir gal net labiau priartėsime prie BUL koncepcijos.

- Nes Didžiajame Protokole nėra nė žodžio (!) apie BUL koncepcijos minimumus mus supantį socialinį pasaulį, daugiakultūrę visuomenę, savo valstybę ir nacionalinę kultūrą. Aiškėja, kad įvairiausio lygmens Lietuvos programiniuose dokumentuose užfiksuota, kad lituanistika yra Lietuvos mokslo prioritetas, VU BULO komisijai yra tik tušti žodžiai. Pvz., „Lietuvos kultūra: praeitis, simboliai ir ženklai“ – disciplina, orientuota būtent į šiomis dienomis Lietuvoje didėjantį „vandenilio ir kvailumo“ elementų santykį (pagal Frank Zappa) – paskelbiama per siaura, kartojanti vidurinės mokyklos kursą. Tai klaidingas požiūris, nes Lietuvos kultūros dalykai vidurinėje mokykloje tebedestomi arba absoliučiai empiriškai ir faktografiškai, arba per sovietinio ir nacionalistinio naratyvų distinkciją. Naujos idėjos į mokyklas ateis dar negreitai. Taigi, lituanistikos dalykų laikymas siaurais ypač stebina tuo metu, kada Lietuva verda nuo senų tapatybių atsisakymo ir naujų tapatybių formavimo bumo. Vyksta išsisas idėjinį pilietinį karą primenantis senųjų ir naujųjų identitetų konfliktas. Šiame kontekste – kokį vaidmenį atlieka Vilniaus universitetas? Jis tampa universitetu ufonautams, o ne Lietuvai!?

4. Trys teorinės pamokos

- **BUL koncepcija yra normalus dokumentas, bet atviras interpretacijoms, kurias turėtų paryškinti nesunkiai prieinamos teorinės pamokos. Visų pirma apie gamtos ir humanitarinių mokslų distinkciją, kurią kartoja visi autoritetai ir norminiai dokumentai, taip pat socialines ir humanitarines universitetų funkcionavimo prasmes.**
- **Yehuda Elkana pamokos Vilniaus universitete 2004-aisiais²:**
  - Gamtos ir humanitarinių mokslų distinkcija. Humanitarinių ir socialinių mokslų skirtumas tarp Rytų ir Vakarų yra didžiulis, nes sovietų režimas griežtai riboja veiklą, susijusią su šiais mokslais.
  - Naujų mokslų sukūrimas visada atsilieka nuo visuomenės poreikių ir problemų
  - Į iššūkius atsako tarpdisciplininio pobūdžio disciplinos
  - Bet Rytų Europoje disciplinų ribos ypač ryškios, vengiama intelektualios rizikos, idealas yra paskaitos *ex cathedra* – puikus Y. Elkanos pavyzdys apie matematikos dėstytoją, kurio veido jis taip ir nepamatė, nes šis valandų valandas rašydavo ant

---

² Y. Elkana. New University Initiatives in Europe (Naujos universitetų iniciatyvos Europoje) // Tarptautinė konferencija „Vilniaus universitetas Europoje: praeitis, dabartis, ateitis“, 2004 m. rugsėjo 17 d. Vilnius, 2005, p. 44–58.

lentos atsukęs nugarą studentams. Pridurtume: kuo prastesnis universitetas, tuo daugiau vadovėlių.

- Visada geriau žemo lygio dialogas nei aukšto lygio monologas
- Už mokslą ir studijas reikia atsiskaityti visuomenei, tačiau šio atsiskaitymo nepakeičia „audito sprogimas“ (*audit explosion*).
- Svarbiausias šiuolaikinio universiteto uždavinys – dalintis su plačiąja visuomene svarbiausiomis mokslo idėjomis ir intelektualiais argumentais.
- **2006 m. humanitarinių ir socialinių mokslų ir studijų misijos samprata, kurią pateikė darbo grupė, sudaryta Prezidento Valdo Adamkaus³.**
  - **HSM skiriasi nuo gamtos mokslų:** HSM teorijos remiasi savitais metodais ir nėra verifikuojamos taip, kaip gamtos mokslų teorijos;
  - **Šiandien ydingai traktuojamas HSM pritaikomumas ir siejami rezultatai:** iš HSM tikimasi vien technologiškai pritaikomų rezultatų, užmirštama ugdomoji moralinė, socialinė ir kultūrinė šių mokslų misija; nekreipiamas dėmesys į HSM vaidmenį formuojant tautinės ir politinės bendruomenės tapatumo pagrindus.
  - **HSM yra politinės ir tautinės bendrijos egzistavimo pagrindas, nes:**
    - HSM išryškina konkrečios politinės ir tautinės bendrijos ypatumus, atskleidžia jos istorinę kaitą, perduodami bendras vertybes ir prasmes formuoja, palaiko ir stiprina jos tapatybę;
    - HSM aktyviai dalyvauja nustatant, įtvirtinant ir atnaujinant konkrečiai bendrijai būtiną bendrojo švietimo apimtį ir turinius;
    - Lietuvos HSM skleisdami lietuvių kalba yra arčiausiai Lietuvos politinės ir tautinės bendrijos, kuriai tarnauja iš jos gaudami probleminius iššūkius, o jai perduodami savo tyrimų rezultatus bei pasaulinę patirtį.
  - **HSM per ugdymą palaiko visuomenės tapatumą, integruoja visuomenę ir per ugdymą kritiškumą padeda visuomenei atsinaujinti.**
- **Mariaus Povilo Šaulausko idėjos Vilniaus universitete 2009-aisiais⁴:**
  - Universitetas – vertybinis Vakarų civilizacijos (su kritine savigrinda, abejojančiu žinojimu ir inovatyviu kūrimu) pagrindas
  - Vilniaus universitetas – tarp Bažnyčios, Napoleono ir Turgaus

---

³ 2006 m. spalio 5 d. LR Prezidento V. Adamkaus dekretu sudaryta darbo grupė, 2006-12-04 pateikė dokumentą Nr. 3D-103: N. Putnaitė, V. Ališauskas, D. Bublienė, A. Jokubaitis, V. Pakalniškis, J. Poškienė, V. Rubavičius, N. Šepetytė. Pasiūlymai dėl humanitarinių ir socialinių mokslų ir studijų misijos, mokslinės veiklos vertinimo kriterijų ir šių mokslų valdymo principų. Žr. internete: lms.lt/files/active/0/hsm_pasiulymai.doc.

⁴ M. P. Šaulauskas, A. Bumblauskas. The Threefold Step of Academia Europeana: a Case of Universitas Vilnensis (Trys Academia Europeana lemtys ir Universitas Vilnensis) // Problemos, 2009, t. 76, p. 9–27.

- Universitetas kaip įvairovės vienis: „kaip įvairovės vienis jis [universitetas] yra ir tegali būti tik istoriškai susiklosčiusių vertybinių klodų ir praktikų amalgama, atverianti ateitį dabartyje iš praeities ateinančios savasties pagrindu.“
- **Visos šios pamokos, regis, išgirstos nepakankamai, nes nekomentuojamos ir neatsispindi Didžiajame Protokole.**
- Keltinas klausimas, kas BUL ar kokioje kitoje komisijoje gali būti iš viso svarstoma: ar modulio **turinys**, ar modulio **forma**? Dabar gi BUL komisijos Protokolas verčia manyti, kad kažkas vis dėlto negerai pačios komisijos darbe, nes apsiimta reguliuoti būtent turinį. O svarbiausia: jei daroma išvada, kad evoliucijos teorija arba krikščionybės istorija yra per daug specializuoti dalykai ir dėl to negali būti BUL, tai kažkas negerai yra ir su išvadomis, ir su pačia komisija.

5. O gal universalus išsilavinimas – pasiruošimas ir sugebėjimas reaguoti į iššūkius?

- Kas svarbu šiandien pasauliui ir Lietuvai? Kokiuose bendro universitetinio lavinimo dalykuose bus svarstomos problemos, apie kurias negalima pasakyti – jos gilios ar plačios?
- **Y. Elkanos klausimai**
  - AIDS, socialiniai demokratinių sistemų aspektai, skurdas, visuotinis atšilimas.
  - Šiandien M. Starkevičiūtė priduria: pasaulinės problemos yra senėjimas ir gebėjimo prisitaikyti ugdymas.
- **Pridurtume, kas diskutuota vien per pastarąjį pusmetį viešose paskaitose visuomenei:**
  - Ar egzistuoja ryšys tarp atominės elektrinės ir „W“?
  - Kodėl vieni nelaimingiausių Europoje – lietuviai? Kodėl taip supriešinta mentalitete prakilni praeitis su vargana dabartimi?
  - Ką reikia žinoti apie baltiškiosios Atlantidos sąsajas su pasauliniu žydų masonų sąmokslu?
  - Naujas šaldytuvas ar „istorinė psichoterapija“?
  - Scientistinis gylis ar pseudomokslinis patriotizmas?
  - Konkurencingumas ar „laimės indeksas“? Kam skirta laimė, jei bendruomenė išsivaikščios?
  - „Veidas“ apie 20 metų reformas: *„Tai, kas Lietuvoje vyko du dešimtmečius bandant pabėgti nuo Rytų ir tapti Vakaraais, sukelia pagrįstą nusivylimo jausmą. Beveik nieko nepavyko įgyvendinti ar reformuoti taip, kad tuo galėtume džiaugtis ir didžiuotis.“* Kodėl nesididžiuojame reformomis, o gal nemokame jų daryti?

- Tautinė ar civilizacinė tapatybė? Nepriklausomybės prasmė: savarankiškas valdymasis ar civilizacinis virsmas? Ar žino intelektualinis elitai, kur veda visuomenę?
- **Kodėl šių dalykų nekommentuoja visažinantys, ypač tie, kurie žino, kokios istorijos mums reikia? O gal reikėtų, kad humanitarai pradėtų sakyti, kokios mums fizikos reikia? Juk pastaroji mums taip pat neatsako bent į dalį šiandien Lietuvos visuomenę audrinančių problemų. Taigi, nenorėtume atsidurti situacijoje, kurioje būtume priversti kokiose nors reglamentuojančiose audito eksplozijos komisijose svarstyti kitų mokslų paskirtį ir sąrangą.**

6. Vilniaus universitetas: prasiūmų universiteto paveldas ir Vakarų civilizacijos misionierių tradicijos.

- Apibendrinime – universitetinių studijų ir mokslų siekiamybė: įvairovė, dialogiškumas, visuomeniškumas. Kas čia gilus, kas čia platus? Kas čia fizikų, o kas čia lyrikų kompetencijoje?
- Taigi, BUL – problemų, iškilusių pasauliui ir Lietuvai, sprendimų paieškų modulis, o ne senų mokslo tiesų modulis? Iliuzija?
- Ar įmanoma šių klausimų svarstyme išgirsti fundamentalias prieigas, kurias mums teikia VU mokslai nuo filosofijos iki fizikos? Ar įsijungs VU fakultetai į prestižinius didžiųjų šiuolaikinių problemų svarstymus?
- Bet ar sužinosim apie tai – jei krikščionybė, Europa, universitetų tradicijos, Lietuva ir Vilniaus universitetas bus laikoma neaktualiais dalykais, o studijos apie šiuos dalykus – siaurų kompetencijų disciplinomis, be to atsineštomis iš vidurinio išsilavinimo?
- Nežinau, kaip tokias nuotaikas iš Didžiojo Protokolo komentuoję A. Šliogeris (visą laiką istorikus barantis, kam mes mažai skiriame dėmesio ir energijos senovės Graikijai ir Romai). Kaip tai išgirstų Europos istoriografijos gyvasis klasikas Alexandras Demandtas, kiekviena savo paskaita klausiantis ir teigiantis, kam mums reikalinga Antika ir kam mums reikalinga istorija „kas būtų, jeigu būtų“? Juk jo moralas – jei istorija gali ko nors pamokyti, tai tik to, kad negalima tikėti tais, kurie žino „kaip bus“ ar „kaip turėtų būti“.

7. Dėl to antra – sprendimų dalis arba kas netelpa į M. P. Šaulausko universitetizmą ir humanizmą

- Logika ir taisyklės: siūlomi sprendimai, prieštaraujantys priimtoms taisyklėms, kurių svarstymo procedūras pramiegojo. ŠMM taisyklių mes nepakeisime – o jei norėtume keisti, tai į ką keisti? Ko reikėtų atsisakyti? Gretutinių studijų? Juk reikia priminti, kad

šiandien dėmesio objektu yra 15 kreditų (privalomų ir aksakalų nustatomų) bei 60 kreditų (paskirtų gretutinėms arba gilinamosioms studijoms arba bendrauniversitetiniams moduliams), apie ką, man regis, turi visi žinoti – išvengsime visiškai neproduktyvių diskusijų.

- Bent jau man atrodo svarbiausia išlaikyti gretutines studijas, kurias iš principo gali torpeduoti neapgalvotas ir nesusinchronizuotas siūlymas didinti BULO kreditus, jei negalvojama apie jį kaip apie alternatyvą gretutinėms studijoms.
- O dar svarbiau – maksimalaus BULO negalima įgyvendinti su atvykstančiais doktorantais. Aš pritarčiau, kad MPŠ gali dėstyti visam VU, pradedant Filosofijos įvadu ir baigiant Filosofijos prasmių kursu, ir manyčiau, kad dinamišką kursą mes visi klausytume. Bet MPŠ sanklodos vaikinų ir merginų yra vienetai (paminėsiu tik A. Šliogerį ir V. Daujotytę). Tokiais galėtų tapti įvairių VU komisijų nariai, kurie dažniausiai nori nurodinėti, o ne patys dėstyti. O gal apskritai universitete galėtų būti priimta taisyklė, kad norint tapti Dekanu ar Rektoriumi, reikia būti dėstančiu pavyzdinį BULO kursą?
- Svarbu ir kita: MPŠ dabar lyg ir atsisako 2009-ųjų kompromisinės VU fakultetų ir mokslo kryptių įvairovės formulės, kurios sudarė ir sudaro VU amalgamą. O gal iš tikro kai kuriems fakultetams užteks 15 kreditų BULO? Šiuo atžvilgiu mes siūlome tikrai kompromisinę formulę – tarp filosofų maksimalizmo ir profesines kompetencijas akcentuojančių fakultetų nuogaštavimo. Svarbu bent jau šiuos 15 kreditų užpildyti solidžiais kursais, kurių nereikėtų privaloma tvarka primetinėti fakultetams.
- VU IF patirtis: mes pastaruosius 10 metų per pirmus ir antrus studijų metus suteikiame studentams galimybę rinktis 20 (kreditų, kuriuos sudaro dažniausiai Filosofijos fakulteto kursai (filosofija, logika, etika, psichologija, sociologija, estetika, edukologija, filosofijos istorija, religijų istorija, politologija), bet yra ir iš kitų fakultetų – dėkingi ištikimam, nors ir „brangiam“ prof. B. Stundžiai už jo dėstomą Baltistikos įvadą (niekada nenusipiginome ieškodami „pigių“ dėstytojų). Beveik 20 metų dirbame ir su gamtamoksliais – ypač išskirtume išdiskutuotą ir užsakytą prof. J. R. Vaitkaus kursą „Gamtamokslinė pasaulio samprata“ (kurį jau keletą metų puikiai dėsto ir prof. G. Tamulaitis), o taip pat doc. F. Kavoliūtės „Lietuvos gamtinė geografija“. Taigi, IF yra vienas iš nedaugelio – jei ne vienintelis! - fakultetų, kuris yra pasiruošęs suformuoti ištisą bendrauniversitetinių studijų alternatyvą iš 75 (15+60) kreditų. Tačiau už šį atsivėrimą niekaip nebuvo skatinami, o tiesmukiškai turėjome užsimokėti kitiems fakultetams, visų pirma - Filosofijos fakultetui (o seminare net esame vieninteliai užsipulti filosofų

vado, kažkodėl nesidairančio į kitus fakultetus, tarp kurių esama visai nesuteikiančių kreditų tokių kursų pasirinkimui).

- Ir vis dėlto nesiūlome šio modelio kitiems fakultetams (galbūt iš tiesų 15 kreditų yra tas minimumas, kuris ir taip yra sunkus kitiems fakultetams ir studijų programoms). Svarbu skatinti fakultetų mokslo kryptių ir studijų programų įvairovę ir fakultetų atvirumą, kad tai nebūtų susiję su finansiniais praradimais ir tai turėtų prižiūrėti BULo komisija. Kitaip viskas atrodo nusižengiant MPŠ tezėms. Iš to seka praktiniai sprendimai.

8. Praktiniai sprendimai

- Vietoje energijos eikvojimo karui su ŠMM ar SKVC, siūlau energiją nukreipti į VU išskirtinumo puoselėjimą, o VU išskirtinis ir yra savo įvairovė. Jei deklaruojame studijų programų įvairovę ir atvirumą, tai jėgas ir meskime tam atvirumui ir įvairovei užtikrinti. **BULo komisijos kompetencijas koreguojame – jos rekomenduojančios ir koordinuojančios, o ne reglamentuojančios.**
- Kursų atranką į **15 kreditų bloką** paliekam VU BULo komisijos kompetencijai. Bet ne jų konstravimo prasme – kas konstruoja, tas lai ir dėsto – mielai pasiklausysim. BULo komisija turėtų apribuoti fakultetų siūlymus, žiūrėti kursų metodinį parengimą, taip pat siūlyti fakultetams ruošti aktualiausias problemas atspindinčius kursus, ypač kai problemos yra interdisciplinarios. Tačiau dar svarbiau, kad fakultetai būtų suinteresuoti pateikti bent po vieną kursą, kuris reprezentuotų fakultetą ir mokslo kryptį ir atitiktų Y. Elkanos ir MPŠ kriterijus: visuomeniškumas, dialogiškumas, aktualumas, o taip pat prasmė, tiesa ir nauda. Dabar šito suinteresuotumo gali pristigti, nes abejonės profesinėmis kompetencijomis šiuos suinteresuotumus sumažina iki minimumo – jei aksakalai žino kaip geriau dėstyti, tai jie lai ir dėsto.
- **60 kreditų** (kurie ŠMM modelyje yra numatyti arba gretutinėms, arba gilinamosioms, arba bendrauniversitetinėms studijoms) paliekam fakultetų kompetencijai. Kai prisiūlytų kursų universitetiniam 15 kreditų BULui bus daug ir BULo komisijos nariai dėstys bent po vieną pavyzdinį kursą, galės įsijungti Fakultetų tarybos ir nuspręsti, ar gali šalia gretutinių ir gilinamųjų modulių būtų formuojamas stambus 60 kreditų BULo blokas, kurį galima pavadinti „laisvųjų menų“ **BULu**, kuris realizuotų studijas pagal „didžiąsias knygas“.

9. Emocinis Post Scriptum

- Gal tada VU bendrojo universitetinio lavinimo studijose išgirsime:

- ir apie VU žvaigždyną su vieninteliu nobelistu Czeslawu Miloszu, taigi su Vilniaus universiteto, Vilniaus, Lietuvos ir Europos kultūros arba civilizacijos istorija.
- ir apie tai, kad mes visi – iš sprogsių žvaigždžių vidaus. O tai sužinosime ne tik iš litvakų palikuonio Isaako Asimovo (gimęs Mogiliavo gubernijoje, dab. Smolensko sritis), o apie XX a. I pusės fizikos revoliuciją bei didžiąsias A. Einšteino ir N. Boro diskusijas, apie tikimybinio pasaulio sampratos kūrėjus W. Heisenbergą, A. Schrödingerį bei kitus sužinosime iš VU BULO...

- Ir liksime prie didžios galimybės rinktis: prasmes, tiesas ir naudas.

- O virš viso to lai lieka šviesti:

Haec domus Uraniae est:

Curae procul este profanae:

Temnitas hic humilis tellus:

Hinc itur ad astra...

Šis namas yra Uranijos,

eikit šalin niekingi rūpesčiai!

Čia paniekinama menka Žemė,

iš čia kylama į žvaigždes

- Šie žodžiai buvo užrašyti tada, kai nebuvo poetų, fizikų ir filosofų priešstatų, kai astronomija – žvaigždžių mokslas – tebe priklausė laisviesiems menams, kai VU tebe priklausė pasaulio universitetų šimtukui. Šių žodžių šviesoje kurkime savąją Alma Mater, visą laiką prisimindami Sokrato žodžius, pakartotus ir Sigitos Gedos: „žinau, kad aš nieko nežinau“.